

УДК 94 (4)

Інна Кватира

ОСОБЛИВОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ПОЛЬЩІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД (1919–1939 РР.): ІСТОРИОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД

У статті дається аналіз стану розробки питань економічного розвитку Польщі у міжвоєнні роки (1919–1939 рр.) в українській та зарубіжній історіографії.

Ключові слова: Польща, економічний розвиток, міжвоєнний період, українська та зарубіжна історіографія.

У сучасних умовах пошуку оптимальних шляхів формування ринкових відносин на пострадянському просторі особливого значення набувають теоретичні й методологічні проблеми економічної науки. Саме економічна теорія, на думку вчених, створює основу, спираючись на яку повинна будуватися економічна політика будь-якої держави. Зважаючи на складний період становлення української економіки, особлива увага вітчизняних дослідників спрямовується на перехідні періоди в історії світового і національного господарства, на досвід світової економічної науки, зокрема і міжвоєнного періоду 1918–1939 рр.

Упродовж тривалого періоду в світовій історіографії накопичувався значний обсяг досліджень важливих проблем відродження і економічного розвитку європейських країн, і зокрема, Польщі. Теоретичні розробки вітчизняних та зарубіжних авторів дозволяють простежити основні етапи відбудови та становлення польської економіки після Першої світової війни, визначити особливості соціально-економічного розвитку країни в складних умовах тогочасної Європи.

Історіографію з проблем дослідження економічної історії Польщі у 1919–1939 рр. можна умовно поділити на такі періоди: перший – дослідження та праці тогочасних науковців безпосередньо й одночасно з суспільно-політичними подіями 1919–1939 рр.; другий – праці економістів соціалістичної доби; третій – сучасні наукові розробки та дослідження окремих проблем з даної тематики українських, польських та зарубіжних дослідників.

Перший період становлення польської економічної науки відбувався у сприятливих умовах на тлі відродження незалежності держави, національного піднесення, розвитку освіти і науки. Почали діяти науково-освітні центри – університети у Любліні, Варшаві, Познані, Вільно та ін. Із перших років незалежності Польська Академія наук у Кракові почала видання збірників документальних матеріалів з історії Польщі. Розширилось коло наукових періодичних видань, часописів і збірників – “*Nepodległość*” (“Незалежність”), “*Roczniki Dziejów Społecznych i Gospodarczych*” (“Щорічники соціальної та економічної історії”), “*Ekonomista*” (“Економіст”), “*Przegląd Gospodarczy*” (“Економічний огляд”) та ін.

Серед тогочасних наукових історичних розробок слід відзначити праці відомих державних діячів і політиків – Р. Дмовського, В. Грабського [31–33], С. Грабського [27–30]. Особливий інтерес у контексті теми викликають праці з економічної історії Польщі Ф. Буяка [5] та Я. Рутковського [96]. Значними розробками питань економічного розвитку та його перспектив є праці видатного економіста та державного діяча Є. Квятковського, який займав високі пости в урядових кабінетах Другої Речі Посполитої. Особливу увагу привертають його праці: “Економічне значення природного газу в Польщі”, “Проблеми розвитку хімічної промисловості на тлі великої війни” [69], “Тенденції і постулати економічного розвитку Польщі” [68], “Диспропорції. Слово про Польщу в минулому і сьогоднішньому” [63], “Суспільна криза і умови відбудови економічного життя” [65], “Перебудова економіки Польщі” [67], “В боротьбі з сучасністю для кращого економічного майбутнього” [64].

Зазначимо, що Є. Квятковський розробив і науково обґрунтував проект плану економічного розвитку Польщі на період з 1939 по 1954 рр. І хоча реалізація його програм не мала можливості здійснитися вчасно, багато з розроблених ним економічних принципів польські економісти успішно використовували у післявоєнну добу.

У польській історико-економічній науці завжди спостерігався значний інтерес до наукової спадщини економістів міжвоєнного двадцятиліття. Серед перших узагальнюючих праць, присвячених висвітленню історії економічної думки в Польщі варто відзначити двотомну працю Станіслава Гломбінського “Історія економіки”, яка вийшла друком у 1939 році [29]. Саме у заключній частині другого тому проведено аналіз діяльності польських економістів-теоретиків міжвоєнного періоду.

Паралельно з дослідженнями цілісного історичного періоду в економіці Польської держави, є спроби виокремити його найважливіші аспекти, як перебудова та пристосування економіки до нових умов, внутрішня політика держави в умовах кризи та інші. Важливим питанням розвитку фінансових відносин і податкової системи міжвоєнної Польщі присвячено ряд праць економіста А. Кшижановського [51–61].

Різним проблемам державного устрою та соціально-економічної політики присвячені роботи Г. Крахельської [49], М. Дроздовського [19; 20], Т. Бжеського [6–10], Л. Каро [11–16]. Розробкам з питань ролі етатизму присвячені праці й статті Т. Бернадзікевіча [2]. Дискусії з питань доцільності планової економіки Польщі у міжвоєнний період вели С. Лаутербах [77], Й. Левінський [78–80], Е. Ліпінський [81–83], С. Маєр [84–85] та інші. У дослідженнях Е. Тайлера аналізується стан розвитку економіки Польщі та внесок польських економістів у подолання кризи [105–111].

Праця Яна Чарковського “Очерк історії економічної думки в Польщі” [17], яка була опублікована в 1948 році в Кракові, стала своєрідним завершенням спроб систематизації спадщини економістів міжвоєнного періоду.

Другий період у вивченні економічної думки міжвоєнного періоду припадає на 50-і – 80-і роки ХХ ст. Для праць, що з’явилися в цей час, в цілому був характерний принципово інший методологічний підхід: нейтральний, об’єктивістський – був витіснений класовим. Основна увага дослідників у своїй більшості зосереджувалася на вивченні праць економістів-марксистів і доробку представників лівої політичної орієнтації. Незважаючи на це, польським дослідникам вдалося зробити значний внесок у вивчення економічного розвитку Польщі міжвоєнного періоду. Серед таких учених, періоду ПНР, можна назвати Лешека Гудзицького, Казімежа Джевульського, Северина Журавіцького, Збігнева Ландау та інших. Зокрема, ряд праць С. Журавіцького присвячені саме висвітленню розвитку економічної думки в Польщі у різні історичні періоди [119–123].

Деякі питання реформування польської економіки знаходимо у працях Р. Гавінського “Економічний інтервенціонізм в польській текстильній промисловості 1918–1939” [24], Й. Попкевича, Ф. Ришки “Важка промисловість Верхньої Сілезії в економіці міжвоєнної Польщі”, М. Мещанковського “Сільське господарство II Речі Посполитої” [89], Й. Кауфмана “Економічний націоналізм. Шанс чи бар’єр зростання” [118], Й. Голєбовського “Державний сектор в економіці міжвоєнної Польщі” [30–31]. У дослідженні В. Моравського “Проблеми економіки II Речі Посполитої” розкрито основні напрямки діяльності уряду в умовах економічної кризи.

Основні етапи фінансової політики Польщі знаходимо у працях С. Лещинської “Банк Польський 1924–1939”, А. Єзерського, С. Лещинської “Банк Польський 1924–1951”, А. Й. Швагрука “Гроші на землях польських Х–ХХ ст.” [104], Й. Здоховського “Фінанси Польщі в 1924–1925 рр.” [117].

Грунтовні розробки питань економічного розвитку Польської держави у різні періоди історії знаходимо у працях З. Ландау і Є. Томашевського: “Нарис історії економіки Польщі 1913–1939” [70], “Економіка Польщі міжвоєнної 1930–1939 рр.” [75], Т. Влудика [112], С. Рудніцького [94].

Здобуття політичної незалежності у 1989 р. привело до кардинальної перебудови польської історіографії. З проголошенням нового демократичного курсу розвитку, ліквідацією цензури і надмірної політизації всіх сфер життя, новий етап настає і в розвитку польської історичної науки, підвищується науковий інтерес до вивчення і висвітлення минулого країни. Серед найновіших публікацій з питань дослідження економічного розвитку Польщі, зокрема, у міжвоєнний період, є спільні праці польських економістів Анджея Єзерського та Сесилії Лещиньської: “Історія економіки Польщі” [44], а також Януша Камінського і Збігнева Ландау “Економіка Польщі в ХХ столітті” [46–47]. Серед найновіших розробок польських економістів варто відзначити праці Ч. Ноневіча “Історія економіки відродженої Польщі” [90], В. Русінського “Нарис економічної історії” [95], Я. Скодлярського “Нарис економічної історії Польщі до 1939 р.” [98], “Нарис економічної історії Польщі” [99], К. Йонца “Економічний розвиток Польщі до 1939 р.” [45].

Питанням міжнародних економічних зв'язків міжвоєнної Польщі присвячені праці Й. Дуди і Р. Орловського “Економіка Польщі в історичному розвитку Європи (до 1939 р.)” [21], Л. Ясінського “Міжнародні економічні зв'язки Польщі в ХХ ст.” [42]. Ряд праць розкривають специфіку фінансової політики міжвоєнної Польщі [114; 1].

Свій внесок у дослідження та розробку питань економічної історії Польщі зробили і такі російські історики як А. Міллер, А. Кострикін [151]. Їх публікації вміщені на сторінках різних спеціальних видань.

Особливої уваги заслуговує стаття С. В. Морозова “Введение элементов государственного планирования в Польшу в 1936–1939 годах” [155–156], в якій автор аналізує етапи реформування польської економіки та значення ролі Євгеніуша Квятковського в розробці проєктів економічного розвитку держави у міжвоєнний період та у перспективі.

Окремі питання економічного розвитку, а саме сільського господарства у міжвоєнний період розглядає Г. Ф. Матвеев у праці “Третий путь. Идеология аграризма в Чехословакии и Польшу в межвоенный период” [154], де ґрунтовно розглядаються питання аграрної політики Польщі в період відбудови держави та реформування економіки, її позитивні й негативні наслідки для господарства держави.

Серед найновіших досліджень російських авторів у галузі польської економічної думки міжвоєнного періоду варто відзначити працю “История экономической мысли Польши в межвоенный период, 1918–1939 гг. ” Олександра Квасова [146].

Із відновленням державної незалежності України, відмовою від тотальної ідеологізації в наукових дослідженнях та зростання наукового інтересу до країн близького та далекого зарубіжжя розпочався новий етап в українській історіографії, побудований на наукових засадах вивчення вітчизняної та всесвітньої історії. Активізації наукових досліджень у вивченні історії Польщі сприяють поживлення двосторонніх суспільно-політичних, економічних, культурних взаємовідносин двох сусідніх держав, які стали тепер і постійними партнерами у європейському просторі.

Значний внесок у дослідження історичного розвитку слов'янських народів, польського зокрема, у новітній час зробили такі вітчизняні науковці, як Яровий В. І. “Історія західних та південних слов'ян у ХХ ст.” [163], А. І. Черній, В. А. Черній “Історія південних і західних слов'ян в трьох частинах” [161], Баран З. А. “Відродження та становлення польської держави” [132], Баран З., Полещук Т. “Країни Центральної та Східної Європи в міжвоєнний період” [131]. Окремої уваги заслуговують комплексні розробки вітчизняних науковців: “ХХ століття. Історія економіки, політики, ідеології”, “Нариси з історії 1901–1945 рр.” за ред. А. Трубайчука [160], “Історія західних та південних слов'ян ХХ ст.” за ред. Є. Пугача [141].

Синтетична праця вчених Львівського університету імені Івана Франка Л. Зашкільняка та М. Крикуна “Історія Польщі: від найдавніших часів до наших днів” [140] є першою “українською” цілісною історією Польщі, яка створена на основі комплексного опрацювання джерел та сучасних здобутків світової наукової літератури. Згадана робота насичена значним фактичним матеріалом, який ілюструє соціальну структуру та національний склад населення,

відображає суспільно-політичні, економічні трансформації в польському суспільстві в досліджуваний період.

Ґрунтовні розробки з питань соціально-економічного розвитку, еволюції парламентської системи, аспектів внутрішньої та зовнішньої політики Польської держави у міжвоєнний період, знаходимо в працях Л. М. Алексієвець “Польща: шляхом відродження державної незалежності. 1918–1939.” [129], “Новітня історія Польщі (1918–1939)” [124], “Польща: утвердження незалежної держави 1918–1926” та у багатьох статтях цієї авторки [125–128].

Якісні зміни в українській історичній науці за роки незалежності відкрили нові можливості для об’єктивного висвітлення економічної історії Польської держави, зокрема, завдяки доступності більшого кола джерел і архівних документів. Аналіз літератури засвідчує, що проблематика особливостей економічного розвитку Польщі у міжвоєнний період не достатньо висвітлена в українській історіографії.

Список використаних джерел

1. *Banknoty polskie* (seria artykułów, dodatków do Gazety Wyborczej, autorstwa Wojciecha Morawskiego). – Warszawa, 2006.
2. *Bernadzikiewicz T.* Przerosty etatyzmu (uwagi o gospodarce państwowej w Polsce). – Warszawa, Skład Główny: Wydawnictwo Biblioteki Polskiej, 1935.
3. *Beksiak J.* i inni. Polska gospodarka w XX wieku. Eseje historyczno-ekonomiczne. – Łódź, 2003. – 206 s.
4. *Bibliografia historii gospodarczej Drugiej Rzeczypospolitej / Pod red. W. Morawskiego przy współpracy B. Maranda-Porebskiej.* – Warszawa, 1996. – 21 s. *Bujak Fr.* Historia osadnictwa ziem polskich w krótkim zarysie. – Warszawa, 1920. – 43 s.; *Bujak Fr.* Studja historyczne i społeczne. – Lwów: Wydawnictwo zakładu narodowego im. Ossolińskich, 1924. – 261 s. 6. *Brzeski T.* Ustrój pieniężny. – Warszawa: WSH, 1927. 7. *Brzeski T.* Granice ingerencji państwa sprawy gospodarcze. – Katowice: Hoesicka, 1929. 8. *Brzeski T.* Polityka pieniężna. – Warszawa, 1932. 9. *Brzeski T.* Program gospodarczy regionalizmu // *Przegląd współczesny.* – 1924. – № 30. 10. *Brzeski T.* Ekonomia. T. 1. Teoria gospodarowania. – Warszawa: Komitet Wydawniczy podręczników akademickich, 1938. 11. *Caro L.* Wolny handel czy etatyzm. – Lwów, PTE, 1923. 12. *Caro L.* Zasady nauki ekonomii społecznej. – Lwów: Jakubowski, 1926. 13. *Caro L.* Przyszłe drogi naszej polityki gospodarczej // *Przemysł i Handel.* – 1928. – 49 s. 14. *Caro L.* Ingerencja państwa w sprawach gospodarczych. Rozprawy i sprawozdania PTE. – Z. I. – Lwów, 1930. 15. *Caro L.* Solidaryzm. – Lwów: Sztuka, 1931. 16. *Cameron R.* Historia gospodarcza świata. – Warszawa, 1999. 17. *Czarkowski J.* Zarys dziejów myśli ekonomicznej w Polsce. – Kraków, 1948. 18. *Danowska-Prokop B., Zagóry-Jonszt U.* Wybrane problemy economiczno-społeczne i polityczne na Górnym Śląsku w latach 1922–1939. – Katowice, 1995. 19. *Drozdowski M.* Klasa robotnicza Warszawy. 1918–1939. Skład i struktura. – Warszawa, 1968. – 208 s. 20. *Drozdowski M.* Gospodarka Drugiej Rzeczypospolitej // *Polska odrodzona. 1918–1939. Państwo. Społeczeństwo. Kultura / Pod. red. J. Tomickiego.* – Warszawa: Wiedza Powszechna, 1982. – S. 408–462. 21. *Duda J., Orłowski R.* Gospodarka Polska w dziejowym rozwoju Europy (do 1939 r.). – Lublin 1999. – 280 s. 22. *Encyklopedia historii gospodarczej Polski do 1945 r., t. 1 i 2.* WP. – Warszawa 1981. – 583, 629 s. 23. *Friedman M. I. R.* Wolny wybór. – Sosnowiec, 2006. 24. *Gawiński R.* Interwencjonizm gospodarczy w polskim przemyśle włókienniczym 1918–1939. – Łódź, 1966. – 85 s. 25. *Głabiński S.* Ekonomia narodowa. – Zesz. 1. – № 1–7. – Lwów: Ateneum, 1926. 26. *Głabiński S.* Narodowa polityka ekonomiczna. – Lwów: Polonecki, 1928. 27. *Głabiński S.* Wspomnienia polityczne. – Pelpin: Chomiński, 1929. 28. *Głabiński S.* Etatyzm a gospodarka narodowa // *Ruch prawniczy i ekonomiczny.* – 1938. 29. *Głabiński S.* Historia ekonomiki. – T. II. Historia ekonomiki polskiej. – Lwów: Tow-wo naukowe, 1939. 30. *Gołębiowski J.* Sektor państwowy w gospodarce Polski międzywojennej. – Kraków, 1985. 31. *Gołębiowski J.* Podstawy organizacyjno-prawne sektora państwowego w Polsce międzywojennej / *Materiały z Konferencji w Ministerstwie Przekształceń Własnościowych.* – Warszawa, 1991. – S. 45. 32. *Grabski S.* Dokód idziemy. – Lwów: Krolikowski, 1930. 33. *Grabski S.* Ekonomia społeczna. T. I–X. – Lwów: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1927–1933. 34. *Grabski S.* Uwagi o bieżącej historycznej chwili Polski. – Warszawa: Pierczyński, Niklewicz i s-ka, 1922. 35. *Grabski S.* Współczesna nasza literatura ekonomiczna i stanowisko jej w historii rozwoju polskiej myśli ekonomicznej // *Ekonomista.* – 1921. 36. *Grabski W.* Konjunktura, kryzysy i rozwój gospodarczy // *Ekonomista.* – 1928. – T. III. 37. *Grabski W.* Projekt programu polityki ekonomicznej i finansowej Polski po wojnie. – Warszawa: Druk. P-wa, 1920. 38. *Grabski W.* Społeczne gospodarstwo agrarne w Polsce, opracowanie wykładów polityki agrarnej. – Warszawa: Książka, 1923. 39. *Guzicki L., Żurawicki S.* Polskie ekonomisci XX wieku. – Warszawa: PWN, 1984. 40. *Heydel A.* Etatyzm po polsku (режим доступу <http://www.mises.pl/site/subpage.php?id=74>). 41. *Jarosz A., Kaliński J., Zawistowski A.* Bibliografia historii gospodarczej Polski w latach 1944–1989. – Warszawa, 2003. – 510 s. 42. *Jasiński L. J.* Polskie kontakty gospodarcze z zagranicą w XX wieku. – Warszawa, 2003. – 356 s. 43. *Jędruszcak T.* Płace robotników przemysłowych w Polsce w latach 1924–1939. – Warszawa, 1963. – 38 s. 44. *Jeziński A., Leszczyńska C.* Historia Gospodarcza Polski. – Warszawa, 1999. – 560 s. 45. *Jonca K.* Dzieje gospodarcze Polski do 1939 r. – Wrocław, 1996. – 204 s. 46. *Kamiński J., Landau Z.* Gospodarka Polski w XX wieku. – Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2003. – 409 s. 47. *Kamiński J., Landau Z.* Gospodarka Polski w XX wieku. – Warszawa, 2003. – 408 s. 48. *Kostrowicka I., Landau Z., Tomaszewski J.* Historia gospodarcza Polski XIX i XX w. – Warszawa, 1966. – 538 s. 49. *Krahelska H.* Prawda o stosunkach pracy. – Lwów, 1934. – 97 s. 50. *Krajewski M.* Historia gospodarcza Polski do 1989 r. Zarys problematyki. – Włocławek, 2000. – 583 s. 51. *Krzyżanowski A.* Izby przemysłowo-handlowe wobec etatyzmu. – Kraków, 1934. 52. *Krzyżanowski A.* Bierny bilans handlowy. – Kraków: Krakowska sp. wyd., 1928. 53. *Krzyżanowski A.* Demograficzne oblicze kryzysu. – Kraków: PAU, 1932. 54. *Krzyżanowski A.* Moralność współczesna. – Kraków: T-wo Ekonomiczne, 1935. 55. *Krzyżanowski A.* Nauka skarbowości. – Poznań, 1923. 56. *Krzyżanowski A.* Nauka o pieniądzu i kredycie. – Kraków: Czarniecki, 1919. 57. *Krzyżanowski A.* Pauperyzacja Polski współczesnej. Wyd.3. – Kraków: Krakowska sp.wyd., 1926. 58. *Krzyżanowski A.* Polska konjunktura gospodarcza w swietle teorii przesilen i przewidywań. – Kraków: Krakowska Sp-ka Wyd-cza, 1929. 59. *Krzyżanowski A.* Teoria i polityka oszczędności. – Warszawa, 1931. 60. *Krzyżanowski A.* Walka z drożyzną. – Kraków: PAU, 1922. 61. *Krzyżanowski A.* Zasady ogólne nauki o przerzucaniu podatków // *Ekonomista.* – 1921. – T. I. 62. *Kwiatkowski E.* Nowe zjawiska i prądy u podstaw współczesnego życia gospodarczego // *Księga pamiątkowa ku czci L. Caro.* – Lwów, 1935. – S. 246. 63. *Kwiatkowski E.* Dysproporcje. Rzecz o Polsce przeszłej i obecnej. – Kraków, 1932. – 307 s. 64. *Kwiatkowski E.* Istotne założenia w walce o nowyj ustroj. Odczyt wygłoszony we Lwowie dn. 1 grudnia 1929 r. –

- Warszawa, 1929. 65. Kwiatkowski E. Kryzys współczesny i zagadnienie odbudowy życia gospodarczego. – Warszawa: Związek Izby Organizacji rolniczych, 1935. – 47 s. 66. Kwiatkowski E. Przemówienie na Komisji Budżetowej Sejmu w dn. 5 lutego 1937 r. // Ku przebudowie gospodarczej. Wytoczne inwestycji państwowych. – Warszawa, 1937. 67. Kwiatkowski E. Rekonstrukcja gospodarstwa Polski // Przemysł i Handel. – Warszawa, 1929. 68. Kwiatkowski E. Tendencje i postulaty rozwoju gospodarczego Polski. – Warszawa, 1930 / Referat wygłoszony na Kongresie Izby Przemysłowo-Handlowych we Lwowie 3.XI.1930 r. – Warszawa, 1930. – 26 s. 69. Kwiatkowski E. Zagadnienia przemysłu chemicznego na tle wiekowej wojny. – Warszawa; Lwów: Wyd.cemicz. in-tu badawczego we Lwowie, 1923. – 187 s. 70. Landau Z. Gospodarka Polski międzywojennej 1935–1939. – Warszawa, 1982. 71. Landau Z., Tomaszewski J. Gospodarka Polski międzywojennej. – T. IV: Lata interwencjonizmu państwowego 1936–1939. – Warszawa, 1989. – 549 s. 72. Landau Z., Tomaszewski J. Polska w Europie i świecie 1918–1939. – Warszawa: Wiedza powszechna, 1984. – 282 s. 73. Landau Z., Roszkowski W. Polityka gospodarcza II RP i PRL. – Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 1995. – 126 s. 74. Landau Z., Tomaszewski J. Gospodarka Polski międzywojennej, t. I, II, III, IV. – Warszawa: KiW, 1967, 1971, 1982, 1989. – 395, 359, 450, 549 s. 75. Landau Z., Tomaszewski J. Zarys historii gospodarczej Polski 1918–1939. – Warszawa: KiW, 1999 – 352 s. 76. Landau Z., Tomaszewski J. Gospodarka Polski międzywojennej 1930–1935. – T. III. – Warszawa, 1982. – 98 s. 77. Lauterbach S. Gospodarka planowa w Polsce. – Kraków: Ak.Um-ci, 1935. 78. Lewiński J. St. Czy istnieje teoria kwantytatywna? // Ekonomista. – 1928. – T. IV. 79. Lewiński J. St. Pieniądz, kredyt i ceny. – Warszawa, 1932. 80. Lewiński J. St. Zasady ekonomii politycznej. Wyd. 2. – Warszawa: Sz.GH, 1934. 81. Lipiński E. Cła socjalne // Ekonomista. – 1926. – T. I. 82. Lipiński E. Polityka cen i rozwój koniunkturalny // Przemysł i Handel. – 1929. – 8 s. 83. Lipiński E. Z problemów gospodarczego wzrostu // Ekonomista. – 1929. – T. IV. 84. Majer S. Gospodarka bezplanowa // Gospodarka Narodowa. – 1937. – № 4. 85. Majer S. Kryteria interwencji // Gospodarka Narodowa. – 1932. – № 3. 86. Malinowski Wl. Teoria ilościowa pieniądza w polskiej literaturze ekonomicznej (1918–1932). Próba analizu. – Kraków: T-wo ekonomiczne w Krakowie, 1934. 87. Maternicki J. Warszawskie środowisko historyczne w okresie II Rzeczypospolitej. – Rzeszów: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1999. – 195 s. 88. Michalski J. Projekt zintegrowania funkcji gospodarczej i skarbowej przedsiębiorstw państwowych w Polsce // Przegląd Gospodarczy. – 1935. – S. 23. 89. Mieszczankowski M. Struktura agrarna Polski międzywojennej. – Warszawa, 1960. – 337 s. 90. Noniewicz Cz. Historia gospodarcza Polski Odrodzonej. – Białystok: UwB, 2004. – 70 s. 91. Osiatynski J. Kalecki's theory of economic dynamics after thirty years. – Brington, 1986. 92. Koryś Piotr, "Największe błędy w historii gospodarczej Polski" / Materiały z konferencji Dekada Gierka, 26 stycznia 2011. 93. Roszkowski W. Rolnictwo i leśnictwo // Problemy gospodarcze Drugiej Rzeczypospolitej / Pod red. K. Kozłowskiego. – Warszawa, 1989. – 457 s. 94. Rudnicki C. Ziemiaństwo polskie w XX wieku. – Warszawa, 1996. 95. Rusiński W. Zarys historii gospodarczej Polski na tle dziejów gospodarczych powszechnych. – Warszawa: PWN, 1986. – 407 s. 96. Rutkowski J. Historia gospodarcza Polski. – Warszawa, 1923. – 187 s. 97. Samuelson P. A., Nordhaus W. D. Ekonomia. – Warszawa, 2004. 98. Skodlarski J. Zarys historii gospodarczej Polski do 1939 roku. – Warszawa, 1995. 99. Skodlarski J. Zarys historii gospodarczej Polski. – Warszawa-Łódź: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2000. – 576 s. 100. Srodka A. Uczeń Polscy XIX–XX stulecia. – Warszawa: Aries, 1994. 101. Sukowska W. Koncepcje społeczno-ekonomiczne i działalność Feliksa Młynarskiego. – Wrocław: Ossolineum, 1985. 102. Święcicki M. Instytucje polskiego prawa pracy w latach 1918–1939. – Warszawa, 1960. – 237 s. 103. Sypniewski K., Zagóra-Jonszta U. Wybrane zagadnienia z historii polskiej myśli społeczno-ekonomicznej. – Katowice: Akad. Ekonomiczna im. Karola Adamięckiego, 1988. 104. Szwagrak J.A. Pieniądz na ziemiach polskich X–XI w. – Wrocław, 1990. – S. 287–290. 105. Taylor E. Druga inflacja polska. – Poznań, Poznańskie T-wo Prz. Nauk. 1926. 106. Taylor E. Ekonomia w Szkole Głównej Warszawskiej // Ekonomista. – 1930. – T. I. 107. Taylor E. Historia rozwoju ekonomiki. – Poznań: PWN, 1958. 108. Taylor E. Inflacja polska. – Poznań, Poznańskie T-wo Przyjaciół Nauk, 1926. 109. Taylor E. Metoda ekonomiki // Ekonomista. – 1935. – T. I. 110. Taylor E. Statyka i dynamika w teorii ekonomii. – Kraków: Akademia Umiejętności, 1919. 111. Taylor E. Wstęp do ekonomiki. Cz. I. Ekonomia jako nauka // Poznańskie Prace Ekonomiczne. – № 23. – Poznań, 1936. 112. Włudyk T. "Trzecia droga" w myśli gospodarczej II Rzeczypospolitej. – Kraków, 1994. 113. Wniosek ministra przemysłu i handlu E. Kwiatkowskiego na Radę Ministrów z 7. IV. 1930, Archiwum Akt Nowych, zespół Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, t. 201, t. IV. 114. Wojnarski D. Powszechna historia gospodarcza. – Warszawa, 2004. 115. Wójtowicz G., Wójtowicz A. Historia monetarna Polski. – Warszawa: Twigger, 2003. – 279 s. 116. Zagóra-Jonszta U. Spor o modele gospodarki Drugiej Rzeczypospolitej. – Katowice: Akad. Ekonomiczna im. Karola Adamięckiego, 1991. 117. Zdziechowski J. Finanse Polski w latach 1924 i 1925. – Warszawa, 1925. – S. 13–15. 118. Zob. Kofman J. Nacjonalizm gospodarcze. Szans czy bariera wzrostu. – Warszawa, 1992. – S. 43–44. 119. Żurawicki Z., Żurawicki S. Historia myśli ekonomicznej. Zagadnienia wybrane. – Warszawa: PWN, 1962. 120. Żurawicki S. Polska myśl ekonomiczna. Cz. 1–3. – Warszawa: PWN, 1967–1968. 121. Żurawicki S. Współczesna myśl ekonomiczna. – Wrocław: Ossolineum, 1969. 122. Żurawicki S. Myśl ekonomiczno-polityczna w Polsce okresu międzywojennego. – Warszawa: PWN, 1970. 123. Żurawicki S. Historia myśli ekonomicznej. – Wrocław: Ossolineum, 1979. 124. Алексієвєць Л. М. Новітня історія Польщі (1918–1939). – Київ-Тернопіль: Астон, 2002. – 320 с. 125. Алексієвєць Л. М. Роль соціально-економічних факторів у становленні й розвитку польської національної державності 1918–1926 рр. // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія / За заг. ред. проф. М. М. Алексієвця. – Тернопіль: Вид-во ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2006. – Вип. 1. – С. 191–202. 126. Алексієвєць Л. М. Основні тенденції розвитку польської економіки у міжвоєнні роки (1918–1939 рр.) // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Економіка. – № 14. – Тернопіль, 2003. – С. 43–46. 127. Алексієвєць Л. М. Особливості соціально-економічного розвитку Польщі у міжвоєнний період (1918–1939 рр.) // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія. – Вип. 13. – Тернопіль, 2001. – С. 184–195. 128. Алексієвєць Л. М. Польська економіка у міжвоєнні роки (1918–1939 рр.): новий погляд // Матеріали V Конгресу МАУ: соціально-гумантарні науки / Відп. ред. В. О. Балух. – Чернівці: Рута, 2004. – С. 283–287. 129. Алексієвєць Л. М. Польща: шляхом відродження державної незалежності 1918–1939. – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – 272 с. 130. Арский А.Ф. Польша и ее экономические ресурсы. – Петербург: Госиздат, 1920. 131. Баран З., Полещук Т. Країни Центральної та Східної Європи в міжвоєнний період. – Львів, 1999. 132. Баран З. А. Відродження і становлення Польської держави. 1918–1921 рр. – Львів: Вид-во ЛДУ, 1995. – 55 с. 133. Блауг М. Економічна думка в ретроспективі / Пер. с англ., 4-е изд. – М.: "Дело ЛТД", 1994. 134. Бломин И. Г. Критика буржуазной политической экономии. – М., 1962. 135. Бобрин М. Н. Финансовые реформы Владислава Грабского // Советское славяноведение. – 1993. – № 6. 136. Василевский А. Восток, Запад и Польша (перевод с польского). – М.: Прогресс, 1989. – 319 с.; Василевский А. Народ и государство в период кризиса // Нева. – 1987. – № 10. – С. 136–157. 137. Всемирная история экономической мысли. В 6-ти томах. – Т. 4. 138. Дильонгова Г. Історія Польщі 1795–1990 / Пер. з пол. М. Кірсенка. – К.: Вид. дім "Києво-Могилянська Академія", 2007. – 239 с. – Обкл. пол. – Бібліогр.: с. 221–223. 139. Ермолаева И. И. Некоторые аспекты политики польского правительства в области промышленного производства в годы экономического кризиса (1930–1935). АН СССР Институт славяноведения и балканистики. – М., 1988. Рук. деп. в ИНИОН АН №35971 от 28.10.88.

1.188. Д. 140. *Зашикульняк Л. О., Крижун М. Г.* Історія Польщі: Від найдавніших часів до наших днів. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2002. – 752 с. 141. *Історія західних і південних слов'ян: XX століття* / Під ред. С. П. Пугача, С. Ю. Страшнюк, Р. М. Постолювського та ін. – Харків: Око, 1998. – 464 с. 142. *Істориографія історії южних і західних славян*. – М.: Изд-во Московського університета, 1987. – 261 с. 143. *Історія Польщі*. В трьох томах. – М.: Изд-во АН СРСР, 1955–1958. 144. *Історія економічних учень (учебне посібник)*. – Ч. 1 / Під ред. В. А. Жамина, Е. Г. Василевського. – М.: Изд-во МГУ, 1994. 145. *Історія южних і західних славян в 2-х томах*. – Т.2: Новейшее время / Під ред. Матвеева Г. Ф., Ненашевой З. С. – М.: МГУ, 1998. – 272 с. 146. *Квасов А. С.* Історія економічної думки Польщі в міжвоєнний період, 1918–1939 гг. Автореф. дисс. доктора економічних наук. М., 1999. 147. *Кейнс Дж. М.* Обща теорія зайнятості, процента і денег. – М.: Прогресс, 1974. 148. *Кейнс Дж. М.* Економічні наслідки Версальського договору. – М-Л.: Госиздат, 1924. 149. *Клевченя А. С.* Стефан Руднянський (із історії марксистсько-ленінської думки в Польщі). – Минск: БГУ, 1968. 150. *Коган М. Ю.* Промисловість Польщі між першою і другою світовими війнами. Автореф. дисс. доктора економічних наук. – Л.: ЛГУ, 1948. 151. *Кострыкин А., Миллер А.* Очерк історії Польщі (1918–1945) // Преподавание історії в школі. – 1992. – № 3–4. – С. 4–11. 152. *Краткая історія Польщі*. – М.: Наука, 1996. 153. *Майбурд Е. М.* Введення в історію економічної думки. От пророків до професорів. – М.: Дело, Вита-Пресс, 1996. 154. *Матвеев Г. Ф.* “Третій шлях?” Ідеологія аграризму в Чехословаччині і Польщі в міжвоєнний період. – М.: МГУ, 1992. – 240 с. 155. *Морозов С. В.* Введення елементів державного планування в Польщі в 1936–1939 г. // Славянознавство. – 1995. – № 1. – С. 20–28. 156. *Морозов С. В.* Державне регулювання економіки в Польщі 1918–1939 гг. Автореф. дисс. кандидата історических наук. – М.: Изд-во МГУ, 1993. 157. *Носкова А. Ф.* К вопросу об аграризме и крестьянском движении в странах Центральной и Юго-Восточной Европы // Советское славяноведение. – 1981. – № 2. 158. *Теорії соціалізму і капіталізму в міжвоєнний період*. – М.: “Мысль”, 1990. 159. *Титова А. А.* Позиції політичних партій Польщі по вопросу аграрної реформи 1922–1925 гг. Автореф. дисс. канд. історических наук. – М.: МГУ, 1977. 160. *XX ст.* Історія економіки, політики, ідеології. Кн. I. Нариси з історії 1901–1945 рр. / За ред. А. Ф. Трубайчука. – К., 1998. – 408 с. 161. *Черній А. І., Черній В. А.* Історія південних і західних слов'ян в трьох частинах: (Від найдавніших часів до кінця XX ст.). – Рівне: Волинські обереги, 1999. – 443 с. 162. *Шульц С. В.* Развитие этатистских тенденций в Польше 1918–1939 гг. В кн: Материали школи молодих славистів і балканістів. – М., 1990. 163. *Яровий В. І.* Історія західних та південних слов'ян у XX ст. – К.: Либідь, 1996. – 416 с.

Инна Кватыра

ОСОБЕННОСТИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ПОЛЬШИ В МЕЖВОЕННЫЙ ПЕРИОД (1919–1939 ГГ.): ИСТОРИОГРАФИЧЕСКИЙ ОБЗОР

В статье проанализировано положение разработки вопросов экономического развития Польши в межвоенный период (1919–1939 гг.) в украинской и зарубежной историографиях.

Ключевые слова: Польша, экономическое развитие, межвоенный период, украинская и зарубежная историография.

Inna Kvatyra

FEATURES OF ECONOMIC DEVELOPMENT OF POLAND IN THE INTERWAR PERIOD: A HISTORIOGRAPHICAL REVIEW

The paper presents the analysis of the state of treatment of the questions of the economical development of Poland in the interwar period (1919–1939) in the Ukrainian and foreign Historiography.

Key words: Poland, economic development, inter-war period, Ukrainian and foreign Historiography.